

Udir foreslår tiltak for å sikre en god gjennomføring av eksamen

Den raske utviklingen av kunstig intelligens skaper nye utfordringer for gjennomføring av eksamen i skolen. Udir foreslår flere konkrete tiltak for våreksamen 2024, og større endringer i eksamensordningen for de neste årene.

PRESSEMELDING | SIST ENDRET: 13.02.2024

Det finnes nå programmer som gjør det mulig å bruke kunstig intelligens (KI) offline, det vil si uten å være logget på internett. Dermed er det ikke lenger tilstrekkelig å sperre for bruk av internett på eksamen. Sammen med stadig mer avanserte hjelpemidler, gjør dette det mer krevende å sikre at eksamen er trygg og rettferdig.

Utdanningsdirektoratet jobber sammen med fylkeskommuner og kommuner for å finne gode løsninger for å hindre at elever bruker KI på skriftlig eksamen.

– De aller fleste elever prøver ikke å jukse på eksamen. Vi kan likevel ikke utelukke at enkelte elever vil prøve å jukse ved hjelp av KI-verktøy. Av hensyn til det store flertallet som følger reglene, gjør vi konkrete tiltak for å sikre en så god, trygg og rettferdig eksamen som mulig, sier Morten Rosenkvist, direktør i Utdanningsdirektoratet.

Udir har nylig gjort vurderinger av risikoer og anbefalinger for gjennomføring av eksamen. Anbefalingene er basert på en risikovurdering i alle fylkeskommuner og kommuner høsten 2023.

Tirsdag 13. februar var Utdanningsforbundet, Lektorlaget, Elevorganisasjonen, Skolelederforbundet, Skolenes Landsforbund og KS samlet til et møte hos Utdanningsdirektoratet. Her fikk de informasjon om vurderingene og anbefalingene som Udir har gjort. Partene diskuterte også hvordan man kan jobbe videre sammen for en god gjennomføring av eksamen.

Økt vakthold og kontroll

Udir anbefaler å øke vaktholdet i eksamenslokalene og styrke opplæringen av vaktene, og at det tas stikkprøver før og under eksamen og når besvarelsene skal sensureres. Udir har bedt fylkeskommunene om å gjøre sensorskoleringen obligatorisk.

Oppgaven til sensorene har blitt mer krevende de siste årene, fordi elevene skal bli vurdert ut fra mer omfattende kriterier enn før. Det er allerede bevilget penger til å øke honoraret til sensorene i år.

Veksten i KI-verktøy er enda en utfordring. Udir utforsker ulike verktøy som kan vurdere om det er brukt KI i en eksamensbesvarelse. Teknologien er i rask utvikling og dette vil vi jobbe videre med i tiden fremover. Elevenes rettssikkerhet vil ha høy prioritet i disse vurderingene.

Færre hjelpemidler blir tillatt

Elevene har lov til å bruke hjelpemidler på mange eksamener. For eksempel nettbaserte ordbøker i språkfag, lovdata, SSB og andre godkjente nettsteder. Hjelpemidlene blir stadig mer avanserte, og sammen med KI-verktøy har det blitt utfordrende å ha en god kontroll på dem.

Fylkeskommunene har besluttet å redusere antall tillatte hjelpemidler. Da er det enklere å kontrollere at elevene ikke bruker andre nettsteder enn det de har lov til.

Stengt nett og ordbøker offline

Udir ber skoleeierne sørge for at alle skoler har en teknisk løsning som gjør at elevene ikke kan bytte mellom et lukket eksamensnett og et åpent skolenett.

I den første versjonen av pressemeldingen skrev vi "Udir ber også kommuner og fylkeskommuner om å sørge for at alle skoler installerer ordbøker i norsk på elevenes og privatistenes digitale enheter. Da sikrer vi at elevene får tilgang til ordbok selv om overbelastning fører til at den digitale ordboken går ned."

Dette har vi justert til:

Udir ber også fylkeskommunene som per i dag har programvare for ordbok med offline-mulighet, om at alle skoler installerer den på elevenes digitale enheter. Da sikrer vi at elevene får tilgang til ordbok selv om overbelastning fører til at den digitale ordboken går ned.

Privatistene har selv ansvaret for å ha med seg nødvendig og oppdatert utstyr til eksamen. Udir anbefaler at privatistene har et alternativ til nettbasert ordbok.

Tekniske forbedringer

Tekniske problemer under hovedmålseksamen 22. mai 2023 gjorde at mange elever ikke fikk logget seg på og gjennomført eksamen. Det var også flere elever som søkte om å få strøket sin eksamen på grunn av tekniske problemer lokalt i eksamenslokalene i kommunene.

Udir har jobbet tett sammen med leverandørene av de ulike systemene for å hindre lignende problemer i år. Omfattende testing og forbedring har pågått helt siden eksamen i fjor, og alle videregående skoler skal gjennomføre en test-eksamen for å sjekke teknisk oppsett og utstyr.

På enkelte eksamener vil det også være tilgjengelig papirkopier av oppgavene, som en ekstra sikkerhet.

Behov for større endringer fra 2025

Det er flere tiltak som er aktuelle for 2025 og fremover. Udir vil se nærmere på flere tiltak, som å fjerne eller endre hjelpemiddelordningen og forberedelsesdel til skriftlig eksamen, og se på muligheten for skjermovervåking og sikkert eksamensnett.

Et annet mulig tiltak er at elevene gjennomfører eksamen på en PC som er eid av skolen, istedenfor sin personlige PC. Da fjernes muligheten for å laste ned ikke-tillatte programmer.

På lengre sikt, anbefaler Udir en større gjennomgang av skriftlig eksamen. Det er flere grunner til å nå vurdere hva slags sluttvurdering vi skal ha i norsk skole i fremtiden. Den teknologiske utviklingen skaper nye utfordringer, og gjør at endring er nødvendig. Dette er en del av arbeidet til Kvalitetsutvalget, der rapporten nå er ute på høring.